

Formativno spremljanje – učenec in učitelj soustvarjata učni proces

Elementi FS - nameni učenja, kriteriji uspešnosti, dokazi, povratna informacija, zastavljanje vprašanj, samovrednotenje in vrstniško vrednotenje

Aktivnejša vloga učencev - kakovostno in trajnejše znanje

Učenci vrednotijo svoje delo in so deležni povratnih informacij tako s strani učitelja kot sošolcev z namenom izboljševanja učenja ter izboljševanja dosežkov.

Ključna sprememba je spremenjena vloga učitelja, saj:

- so v središču učnega procesa učenci;
- učenci prevzemajo odgovornost za svoje učenje;
- je pomembna skrb za individualni napredek vsakega učenca;
- učenci vedo, kje so (kakšno je njihovo trenutno znanje);
- učenci vedo, kam gredo (poznajo namene učenja);
- učenci vedo, kako bodo tja prišli (kaj bodo morali narediti, da jim bo to uspelo) in
- učitelj učence podpira in usmerja v učnem procesu s kakovostnimi povratnimi informacijami.

Kako?

- **S poukom, ki sledi načelom formativnega spremljanja:**
- učenci skupaj z učiteljem oblikujejo namene učenja in kriterije uspešnosti;
- učenci postavljajo vprašanja;
- učenci so deležni/podajajo kakovostne povratne informacije;
- učenci vrednotijo delo sošolcev – vrstniško vrednotenje (medsebojne povratne informacije);
- učenci vrednotijo svoje delo – samovrednotenje;
- učenci pridobivajo raznolike dokaze.

Zakaj?

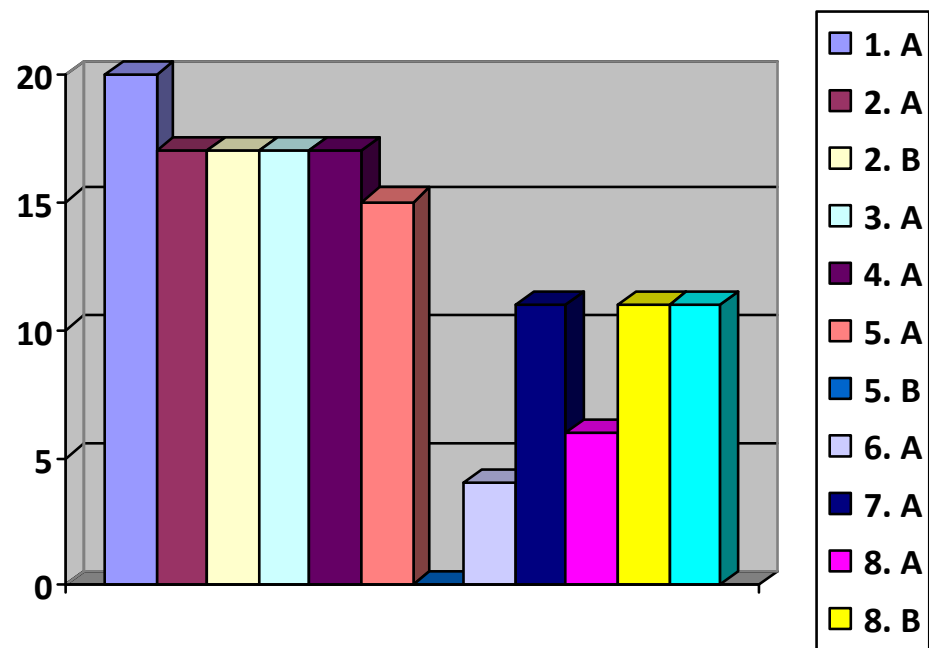
- **Za izboljševanje učnih pristopov, dvig dosežkov in zavzetosti za učenje:**
- učenci vedo, kaj se bodo učili, zakaj in kdaj bodo uspešni;
- vprašanja so naravna pot učenja in posredni kazalnik kakovosti pouka;
- učenci se učijo s postavljanjem vprašanj in iskanjem odgovorov nanje;
- kakovostne povratne informacije imajo velik učinek na izboljšanje dosežkov, ker učencem povedo, kje so in kaj bodo morali narediti, da bodo še uspešnejši;
- podane so na način, da spodbujajo razmišljanje; kakovostne povratne informacije spodbujajo globlje učenje;
- z vključitvijo v vrstniško vrednotenje učenci razvijajo ključne kompetence - samoiniciativnost in podjetnost, učenje učenja, socialne kompetence, ustvarjalnost, reševanje problemov, sprejemanje odločitev, konstruktivno obvladovanje čustev;
- vrstniško vrednotenje spodbuja interakcijo med učenci, bogati učne dejavnosti in spodbuja globlje učenje;
- samovrednotenje spodbuja motivacijo za učenje, razvoj kritičnega mišljenja, globlje učenje in učenje učenja;
- učenci prevzamejo odgovornost za svoje učenje, načrtujejo svoj nadaljnji proces učenja, kar vodi k izboljšanju rezultatov;
- s samovrednotenjem učenci razvijajo kritično mišljenje;
- raznoliki dokazi učencem omogočajo, da lahko pokažejo ne le, kaj vedo, ampak tudi, kako razumejo in kaj znajo narediti – uporabo znanja, spretnosti, ključne kompetence – reševanje problemov, ustvarjalnost ...) in jih usposablja za reševanje realnih problemov.

Analiza vprašalnika

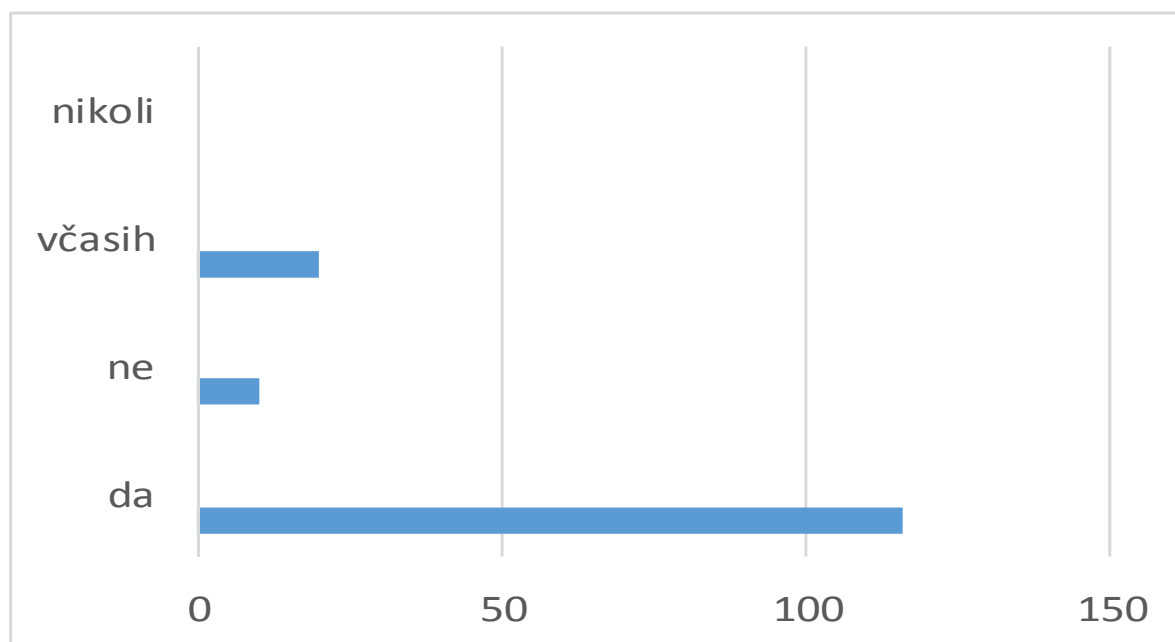
a) Učenci

K sodelovanju smo povabili 221 učencev (od 1. do 9. razreda). Anketo je izpolnilo 146 učencev oz. 66,06 % učencev. Od tega 73 deklc in 73 dečkov.

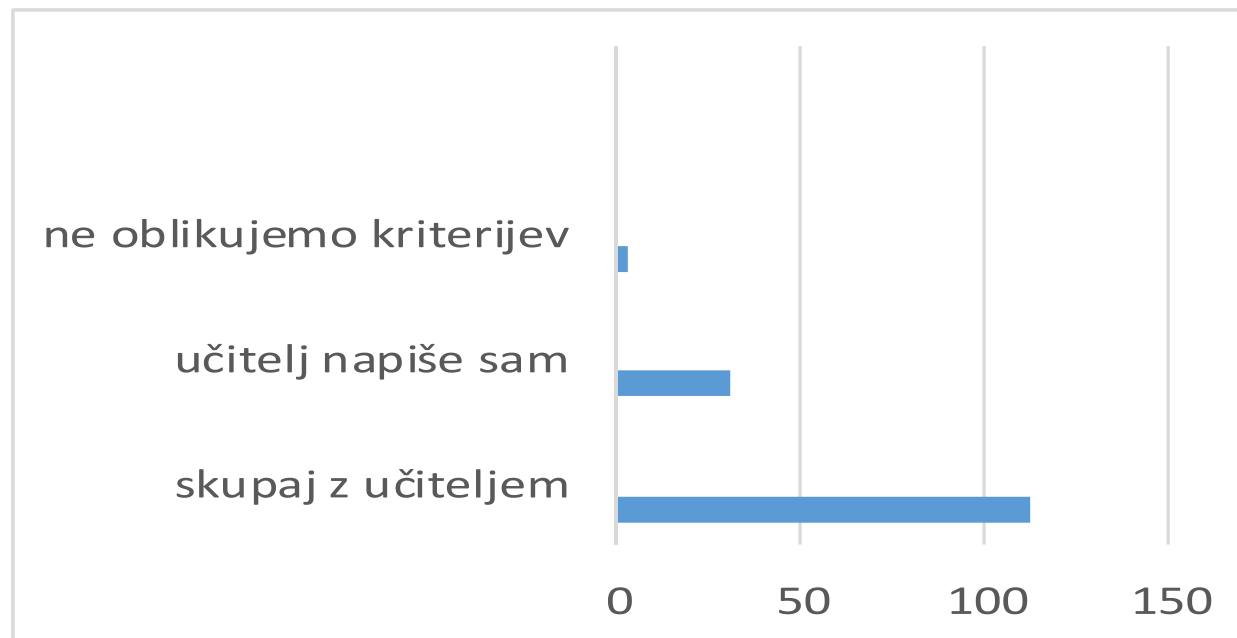
1. A	20
2. A	17
2. B	17
3. A	17
4. A	17
5. A	15
5. B	0
6. A	4
7. A	11
8. A	6
8. B	11
9. A	11
Skupaj	146

1. Ali učitelji pred obravnavo nove snovi po navadi preverijo tvoje predznanje o novi tematiki?

2. Kako pri posameznem predmetu oblikujete kriterije uspešnosti?

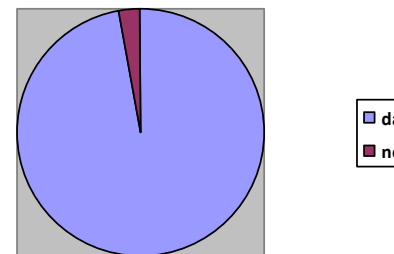

3. So ti ob koncu obravnavane učne snovi/učnega sklopa pomembni kriteriji uspešnosti? Zakaj?

Da.	137
Ne.	3

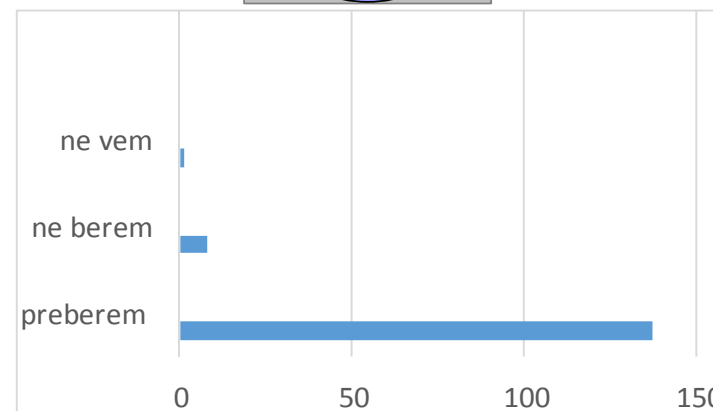
- ker hočem vedeti koliko mi je zmanjkalo do boljše ocene; - kar se po njih zgledujem; - ker si jih zapomnim; - preverim koliko znam 2x; - pomaga mi pri učenju, ker se lažje naučim 2x; - da preverim kaj znam kaj pa si morem še ponoviti; - zaradi ocene 7x; - ker se tako lažje učim 4x; - vidim kaj lahko izboljšam; - zato, da vem kaj se moram naučiti; - da si lažje zapomnim snov; - iz tega razbere, koliko zna; - da vemo kaj moramo znati, kaj moramo ponavljati, da starši to vidijo, da se pripravimo na ocenjevanje 3x; - ker se po teh kriterijih tudi pripravim na preverjanje; - zato, ker moram vedeti za koliko znam 6x; - srednja šola; - da znaš kaj; - ker je zanimivo da veš; - da lahko kako sem uspešna; - da, vem kaj sem se že naučil in kaj se še moram 3x; - da dobiš znanje; - ker vidim koliko sem si zapomnila; - da vidim, če znam;- zato 2x; - zato ker sem jih prebral na začetku; - ne vem; - nah; - da pridobimo občutek, kako smo osvojili snov; - da se lažje orientiram kaj znam in kaj ne; - ker se lahko učim iz njih; - da vemo kaj znamo; - da veš kaj moraš upoštevati; - sem vesel da znam; - ker se iz napake naučiš; - če slediš in veš, več znaš; - izboljšam napake; - iz tega se nekaj naučiš; imam lahko boljše ocene; - veš, kaj vaditi; - vemo, kaj se moramo naučiti in kako 17x; se učim z njimi, ponovim, kaj smo se učili 20 x

4. Ali dobiš od učiteljev jasna navodila kaj moraš znati pred ocenjevanjem znanja?

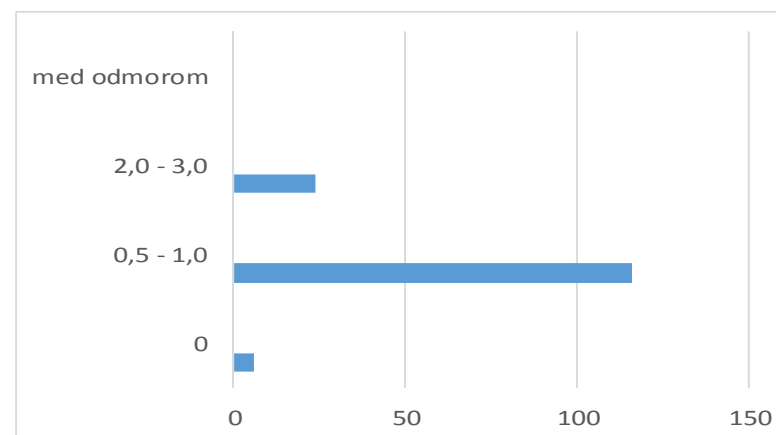
5. Pri pripravi na ocenjevanje kriterije ocenjevanja:

Preberem, da se prepričam ali sem se naučil-a vse.	137
Ne berem, ker mi to vzame preveč časa.	8
Ne vem kaj so kriteriji ocenjevanja.	1

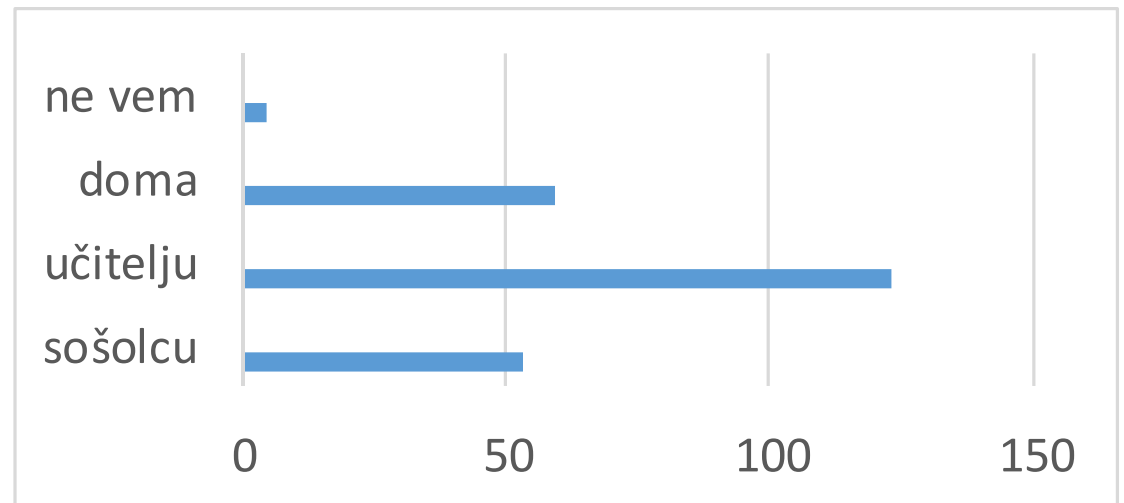

6. Za preverjanje pred ocenjevanjem se učim:

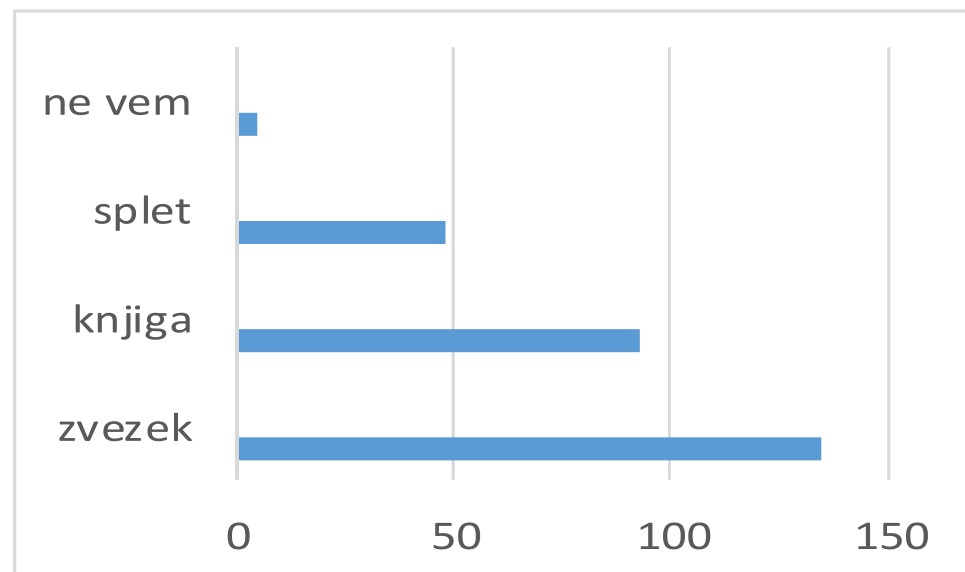
Nič.	6
od 0,5 do 1 ure	116
od 2 do 3 ure	24
Med odmorom pred uro preverjanja.	0

7. Če si bil pri preverjanju znanja neuspešen.
Kje lahko poiščeš pomoč?

8. Kakšne vire znanja uporabljaš?

9. Kaj ti je pri vrednotenju znanja najlažje in kje imaš težave?

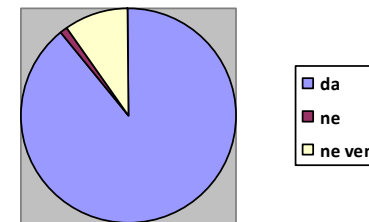
- težave imam, če je preveč ocenjevanj na kupu, drugače nimam težav; - spraševanje, pisanje testov, najlažje mi je tisto kar sem si zapomnila; - najboljša mi je snov, ki jo razumem, najtežja pa tista, ki je ne razumem; - težko se vrednotim, saj sem samokritična; - besedilo; - ne vem 2x; - ko znam; - obkroževanje odgovorov; - vse; - najlažje mi je, ko berem ali pa si skušam zapolniti. včasih imam težave z razumevanjem snovi; - najtežje mi je, ko kaj ne znam; - obkroževanje ali kaj podobnega, nimam težav; - ne morem odgovoriti.

2. r.; - nimam težav; - najlažje je ustno ocenjevanje, težje pisno; - ocene; - najlažje si je naglas govoriti; najlažje se ocenim pri matematiki - računanje, pisanje, risanje; težave pri okolju;

- najlažje mi je tisto kar sem se učila, najtežje pa to kar mi ne gre oz. ne znam; - učenje snovi ki je ne razumem; - težave ima z matematiko; - ker imam vse sproti in mi je to lažje; - najboljša snov mi je bila pri geografiji (Evropa), najslabša pa pri naravoslovju vse (razen valovanja in valovnih pojavov); - z besedilom; - najlažje mi je brati iz zvezka, težave pa imam pri matematiki; - pri vsem, nikjer; - najlažje so besedilne naloge najtežji so pisni računi; - večinoma težav imam pri številkah ali formulah ker si jih ne morem ravno zapomniti; - najlažje se naučim tako, da si izpišem in preberem zapisek v zvezku; - lahke stvari; - sam sebe težko ocenim; - ne vem; - najlažje mi je ko učitelj piše na tablo, najtežje mi je ko učitelj samo govori; - nič ni preveč težko, tudi težav nimam 2x; - snov preberem večkrat in se sproti učim; - ne razumem vprašanja; - da si snov preberem večkrat in, da jo izpišem; - ne vem kaj znam; - najlažje kaj obrazložim težje pa le naštevam; - če manjkaš pri pouku, si moraš sam prebrati iz učbenika in nimaš razlage od učitelja. sam se moraš pozanimati; - matematika najtežje, spo, slj; - da se premalo učim, da na hitro preberem vprašanja pri testih; - najlažje mi je to kar sem si zapolnila najtežje mi je to kar si nisem zapolnila; - pravopis in slabo branje navodil; - najlažje je da sprašuje po vprašanjih ki jih dobimo, najtežje je če te nenapovedano vpraša; - najlažje mi je pri MAT, najtežje pri SLJ, SPO 17x; - da imam dovolj časa za pripravo; - če kaj ne naredim, imam možnost naslednji dan; - da vidim naloge in imam možnost, da vprašam še večkrat; - da lahko uporabim označevalnik 6x (če ti kaka naloga ne gre – ne naredim DN), samo označim; - rešim sam, drugače se obrnem na učitelja 10x; - da se lahko učimo tudi od napak sošolcev 14x; - težave – če moram učiti iz učbenika, če dlje časa (npr. počitnice) nimamo snovi, rad bi delal sam, pa starši hočejo da sem zraven; če ne sledim v šolo, da iščem podatke po učbeniku; vrednotenje zapisa povedi (pisava, pravilnost, čitljivost), deklamacije, govorni nastop; pri vrednotenju še potrebujem pomoč 20x

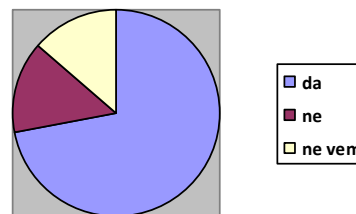
10. Ali meniš, da si s sprotnim vrednotenjem znanja izboljšuješ svoje znanje in napredek?

Da.	130
Ne.	2
Ne vem.	14

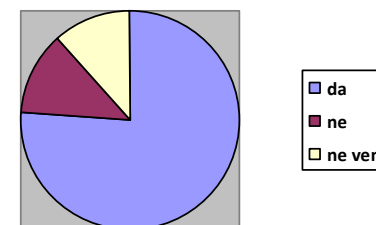
11. Ali si znaš postaviti cilje pri učni snovi?

Da.	105
Ne.	21
Ne vem.	20

12. Lahko za večino novo pridobljene snovi rečeš, da ti bo v življenju koristila?

Da.	111
Ne.	18
Ne vem.	17

Povzetek - učenci

V anketi je sodelovalo enako število deklic kot dečkov.

Večina učencev meni, da učitelji pred obravnavo nove snovi preverijo predznanje o novi tematiki.

77,4 % učencev meni, da kriterije uspešnosti učitelj oblikuje skupaj z učenci, 21,2 % jih meni, da jih učitelj napiše sam, 1,4 % pa, da ne oblikujemo kriterijev.

Večini (94 %) učencem so kriteriji uspešnosti ob koncu obravnave učne snovi pomembni. Učenci so tudi zapisali zakaj so jim pomembni. Največkrat so zapisali – da vedo koliko že znajo oz. kaj morajo znati.

Učenci (97,3 %) pred ocenjevanjem znanja dobijo jasna navodila, kaj morajo znati.

Večina učencev si pred ocenjevanjem znanja prebere kriterije ocenjevanja, da se prepriča ali so se naučili vse.

79,5 % učencev se uči od pol ure do ene ure pred ocenjevanjem znanja, 16,4 % od dve do tri ure, 4,1 % pa nič.

84,2 % učencev, si kadar so bili neuspešni pri preverjanju znanja poišče pomoč pri učitelju.

Okoli 40 % učencev pa pomoč poišče pri sošolcu ali pa doma.

Med vire, ki jih učenci uporabljajo za učenje so najpogosteje navedli zvezek (92,5 %), nato knjigo (63,7 %) sledi splet (32,9 %).

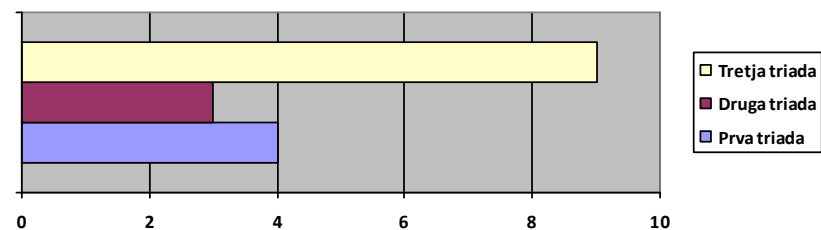
Med najpogostejšo težavo, ki jo imajo z vrednotenjem znanja so učenci navedli, če nimajo razlage učitelja, če nimajo dovolj časa za učenje.

Najlažje pa jim je, če imajo vprašanja po katerih se učijo. 89 % učencev meni, da si sprotim vrednotenjem znanja izboljšuje svoje znanje in napredek.

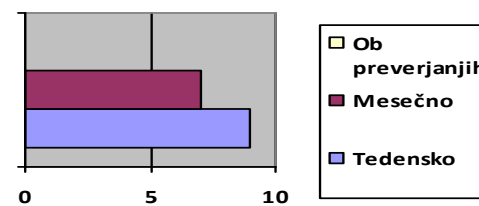
Večina učencev si zna postaviti cilje pri učni snovi in tudi meni, da jim bo novo pridobljena snov v življenju koristila.

b) Učitelji

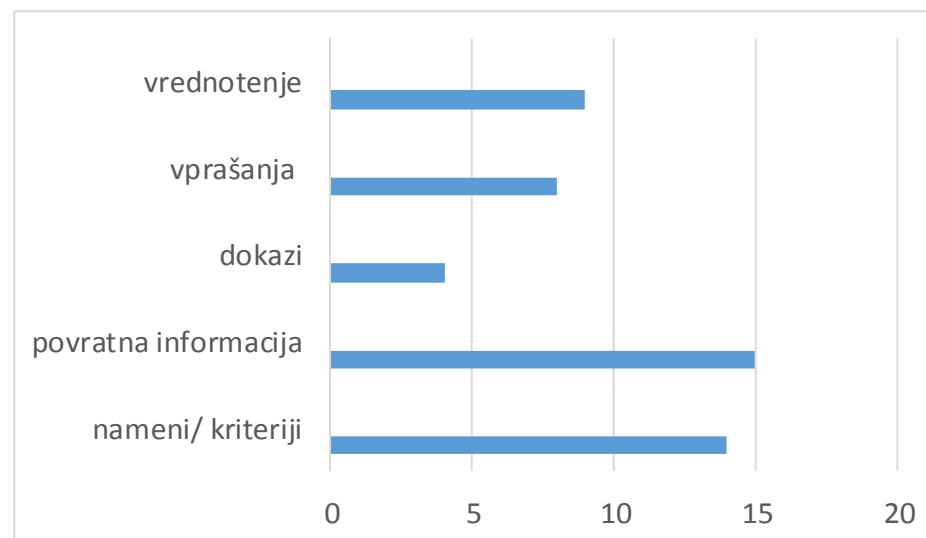
Na vprašalnik je odgovorilo 16 (76,19 %) učiteljev.

1. Kako pogosto v pouk uvajaš elemente FS?

2. Katere elemente FS vključuješ v pouk?

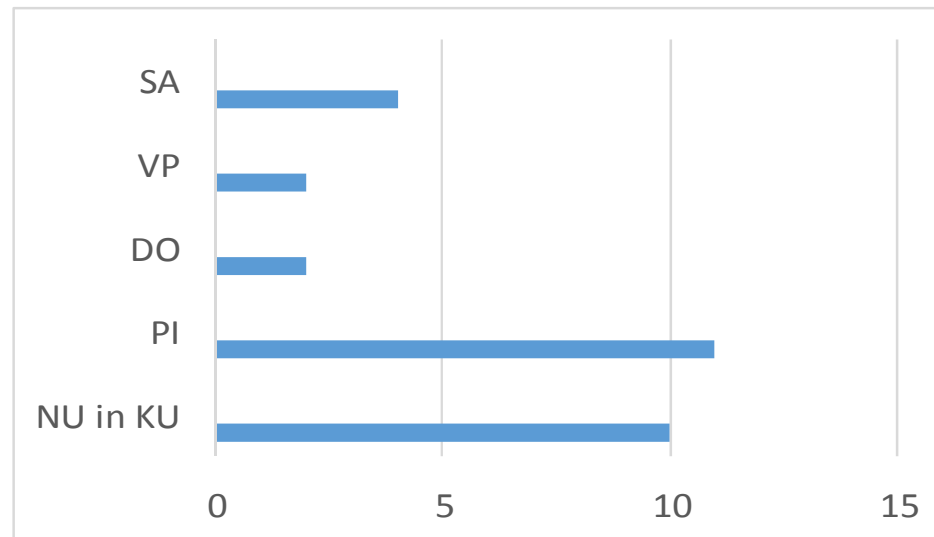

3. Katerega (od zgoraj naštetih) se najpogosteje poslužujete?

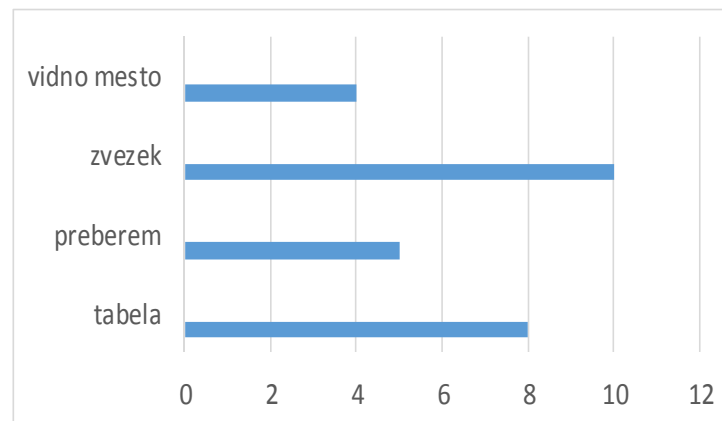

4. Kateri načini FS so najbolj učinkoviti v razredu? Bi jih predlagal/a tudi drugim učiteljem?

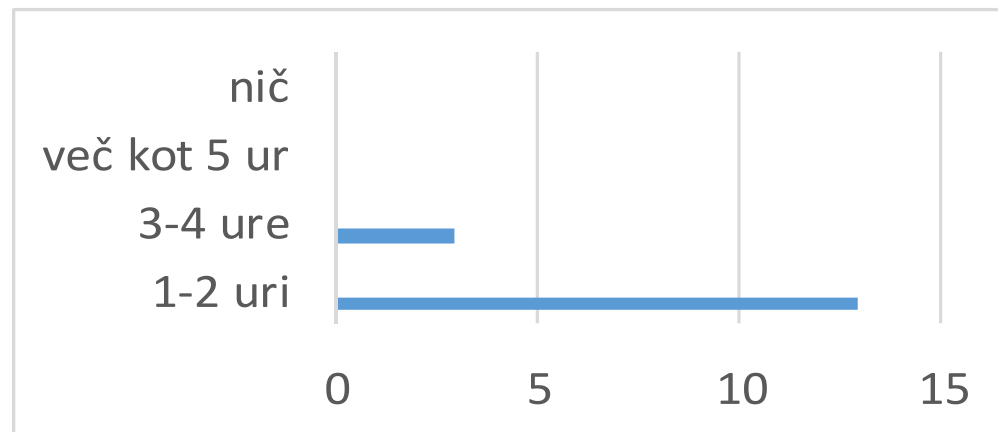
Nameni učenja in kriteriji uspešnosti.	10
Povratna informacija.	11
Dokazi.	2
Vprašanja v podporo učenju.	2
Samovrednotenje ali vrstniško vrednotenje.	4

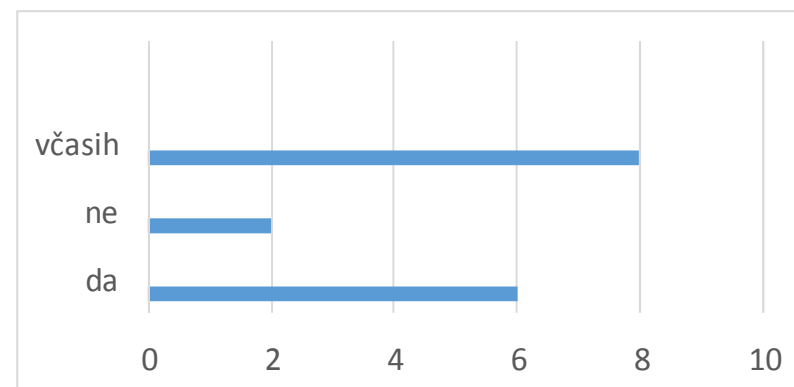
5. Na kakšen način učencem predstaviš kriterije ocenjevanja?

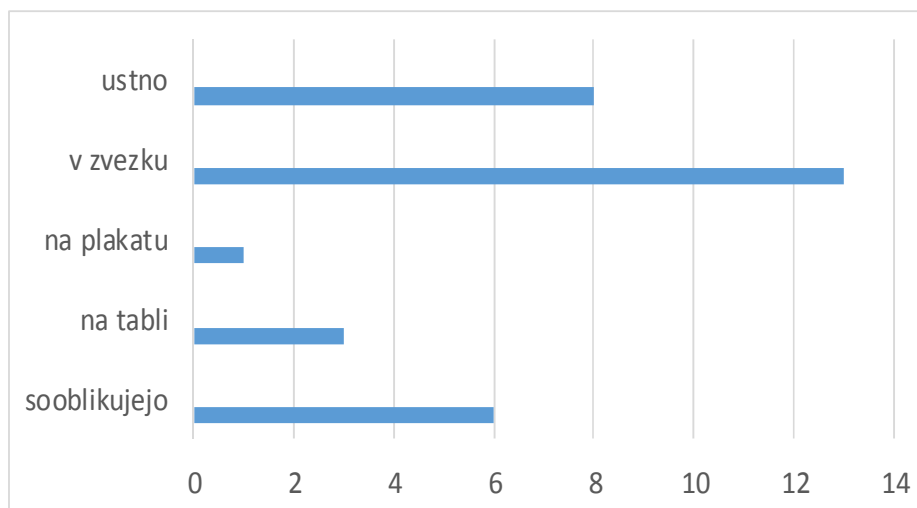
6. Koliko časa več porabiš za formativno spremljanje? (na teden)

7. K pisnim izdelkom učencem pripišem opisne povratne informacije.

8. Ali učenci vedo, kdaj bodo v procesu učenja uspešni?

9. Kako učence seznanim/vključujem v formalno spremljanje?

skupaj sooblikujemo kriterije uspešnosti. tudi s vrstniškim vrednotenjem

ob nalogah, izboljšujejo in odpravljajo lastne napake, kaj bi lahko izboljšal? veliko pri domači nalogi. kdaj in kako (zakaj) mi bo to znanje koristilo.

na začetku učnega sklopa; seznanijo se s cilji, preverijo znanje

predstavim kriterije, se o kriterijih skupaj pogovorimo 3x

ob začetku novega sklopa z učenci preverimo kaj že znajo od prej in jih seznanim s cilji in kriteriji uspešnosti.

tako, da jih sproti seznanjam s kriterijem uspešnosti in kaj bomo preverjali.

skupaj se pogovorimo, kdaj bodo potrebovali znanje.

ne vedo, da se to tako imenuje.

predstavim jim kriterije po katerih se samoovrednotijo, ali vrstniško vrednotijo

s sooblikovanjem in nastavljanjem vprašanj v podporo učenju.

- aktivnost učencev pri sooblikovanju ciljev in kriterijev uspešnosti – vrstniško sodelovanje – odgovornost učencev – razgovori o učenju, učenje na zavedni ravni...

1. namen učne ure 2. cilji učne ure 3. samostojno delo 4. dokazi o uspešnosti

aktivno jih vključujem v sooblikovanje kriterijev in nato vrednotenje svojega napredka po le-teh ali vrednotenje znanja/napredka sošolcev.

10. Ali opazate kakšne spremembe pri uvajanju FS. Pri delu učencev, vrednotenju znanja-Kako vem, da je moje učenje FS pozitivno? Kaj so izboljšali?

učenci imajo večji nadzor nad svojim učenjem

jaz to počnem že dolgo časa. Krepim odgovornost učencev

znanje je boljše. Predvsem so učenci bolj odgovorni pri svojem delu, vložijo več truda v svoje delo, ker želijo izboljšati. Tudi svoje znanje lažje preverjajo po kriterijih.

se znajo dobro kritično vrednotiti

organizacija učenja, zapiskov, preglednost znanja.

spremembe so vidne, saj so rezultati boljši. Učenci točno vedo, kaj od njih zahtevam. 2x

- aktivnost učence pri sooblikovanju ciljev in kriterijev uspešnosti – vrstniško sodelovanje – samovrednotenje

ves čas že delam tako.

Več znanja, boljši učni rezultati, več povezovanja. Zavedanje, kaj je cilj znanja

učenci so izboljšali svoje ustne ocene z jasno zapisanimi kriteriji uspešnosti v zvezku.

Rezultati so uspešni, bodo pa še bolj, ko bo fs že dalj časa v uporabi in bodo učenci s tem \ 'živeli\ '.

- dosego namena in ciljev

vedo, kdaj in zakaj niso uspešni in kdaj so oz. bodo.

če so zadovoljni s svojim znanjem

vedno uporabljam samo delčke fs, pri vrednotenju znanja so vidni napredki. z administracijo se ne obremenjujem, večji poudarek dajem na konkretnem - več delajo učenci, vodim, usmerjam, drug drugemu pokažejo načine pridobivanja znanja.

11. Na katerem področju formativnega spremljanja ste naredili v tem šolskem letu/ primerjavi s preteklim šolskim letom napredek ali spremembo?

še več samovrednotenja in vrednotenja sošolcev pri vseh predmetih.

nobenem.

pri nit in dru

vse kar se je pokazalo, da velja še izboljšati - ni posebnega področja, ker se medsebojno prepleta. večkrat pokažejo učenci sami kje potrebujejo dodatne spodbude za izboljšanje in kaj "ne deluje".

pri kriterijih uspešnosti

nameni učenja, kriteriji uspešnosti 2x

- priložnost za vrstniško sodelovanje v procesu učenja

- namen in cilji - dokazi uspešnosti

poskušam pri vseh razredih in skoraj pri vseh sklopih uvesti vsaj nekaj fs. lani sem to delala samo z enim razredom.

na kriterijih in povratni informaciji.

govorni nastopi – zadovoljni so z vsem kar naredijo

pri vseh predmetih pri ustni in pisni oceni vpeljujem kriterije uspešnosti.

na ozaveščanju kriterijev ocenjevanja.

povratna informacija; enako

12. Se ti zdi uvajanje FS v pouk smiselno in učinkovito? Pojasni kako.

zelo smiselno. večja aktivnost učencev, sodelovanje pri pouku, učenec dobi sprotno povratno informacijo o delu, napredku.

da, vendar ne za vsako ceno in pri vsaki uri. tudi nekateri učenci ne sprejmejo tako tega načina dela. takrat se je treba situaciji prilagoditi.

da

ja. vedo, koliko morajo znati, kaj morajo narediti in kako. vedo, kako lahko izboljšajo svoje delo.

je smiselno v učinku ovrednotenih ciljev.

kriteriji uspešnosti se mi zdijo zelo smiselni. ostalo je odvisno od snovi.

se mi zdi smiselno, saj učenci točno vedo kje oz. kaj od njih zahtevam za določeno oceno.

da. vendar sama temu ne rečem ravno formativno spremljanje. bolj pomembno se mi zdi, da otrok spremlja svoj napredek in še bolj, da sprejema odločitve sam z odgovornostjo, da dela z veseljem in ve, da je učenje smiselno za učenje - da si zna odgovoriti zakaj se nekaj uči. zgoraj ni bilo možnosti, da so kriteriji zapisani na tabli skupaj z učenci (je namreč pomembno, da se lahko tudi ...); zaupanje v odnosu učitelj - učenec

da, v podobni obliki sem to počela že prej vendar sem takrat to imenovala sprotno preverjanje. sooblikovanje ciljev, brez vsakršnega poznavanja snovi pa se mi zdi nesmiselno. v višjih razredih so vsebine pri strokovnih predmetih za večino učencev abstraktne.

- da, vendar mora biti osvojeno po vertikali, se potem samo nadgrajuje 2x

da, na določenih učnih področjih, kjer je težja snov, potrebujejo predstavo in povezovanje.

učenci se ob uvajanju elementov fs bolj zavedajo kaj morajo znati in kako napredovati. v različnih razredih se različno obnese, ponekod je bolj, ponekod manj uspešno. tudi pretiravanje z elementi fs se mi ne zdi smiselno. tisto, kar se preizkušeno dobro obnese, uvajam pogosteje, kar pa ne, pa opuščam. vendar fs zahteva svoj čas tudi pri učencih, ki potrebujejo čas, da se na takšen - ...

da, ker se kaže na znanju (širini znanja) in medpredmetnem povezovanju.

Povzetek - učitelji

56 % učiteljev, ki je sodelovala v anketi poučuje v tretji triadi.

Elemente formativnega spremljanja vključujejo učitelji v pouk tedensko oz. mesečno (v enakem deležu).

V pouk pa učitelji vključujejo povratno informacijo, namene učenja in kriterije uspešnosti, samovrednotenje in vprašanja v podporo učenju ter dokaze.

Najpogosteje se poslužujejo namenov učenja in kriterijev uspešnosti (56 %) ter povratne informacije (44 %).

Učitelji tiste elemente FS, ki jih sami najpogosteje uporabljajo v razredu, predlagajo tudi drugim.

Kriterije ocenjevanja učitelji učencem predstavijo s tabelo, napisane na listu, jih preberejo, jih imajo na vidnem mestu.

Največkrat si te kriterije učenci nalepijo v zvezek. 81 % učiteljev porabi za FS od 1 do 2 uri na teden, 19 % pa od 3 do 4 ure.

6 (37,5 %) učiteljev vedno k pisnim izdelkom pripiše opisno povratno informacijo.

Kriterije uspešnosti imajo učenci v zvezku, potem tudi vedo, kdaj bodo v procesu učenja uspešni. Tudi učenci so povedali, da najbolj uporabljajo zvezek za vir znanja.

Učitelji različno vključujejo oz. seznanijo učence s FS.

Z njimi oblikujejo kriterije uspešnosti, kriterije za samovrednotenje, nastavljajo vprašanja v podporo učenju, pogovarjajo se o učenju.

Učitelji v tem času, ko uvajajo različne elemente FS pri učencih opažajo različne spremembe, učenci so bolj odgovorni za svoje delo, v svoje delo vložijo več truda, svoje znanje si želijo izboljšati. Izboljšali so si tudi organizacijo učenja.

Učitelji za spremembo, ki so jo naredili na področju FS v tem šolskem letu navajajo največkrat elementa - kriterij uspešnosti in nameni učenja.

Vsi učitelji se strinjajo, da je uvajanje elementov FS smiselno.

Učenci se bolj zavedajo, kaj se od njih pričakuje. To tudi sami učenci navedejo.